

Wykorzystanie systemu finansowo-księgowego do analizy i zbierania danych niefinansowych

DR ROBERT SROKA, MENEDŻER ▶ EY

MARCIN BIESZKI, STARSZY ANALITYK ▶ EY

Analizowanie, gromadzenie i zestawienie danych niefinansowych, zwłaszcza w rozproszonych grupach kapitałowych może nastręczyć niemało problemów i zajmować wiele czasu. Po wejściu w życie wymogu raportowania danych niefinansowych duże Jednostki Zainteresowania Publicznego muszą liczyć się z koniecznością corocznego gromadzenia i przygotowywania do ujawnienia danych niefinansowych. Dlatego warto już za pierwszym razem w przemyślny i jak najbardziej zautomatyzowany sposób wdrożyć system raportowania danych niefinansowych. A dobry system gromadzenia danych w obszarach niefinansowych może okazać się cenną informacją zarządczą poprawiającą jakość i zakres wiedzy o zmianach zachodzących w spółce lub całej grupie.

Raportowanie niefinansowe podobnie jak innego rodzaju zestawienie danych bazuje przede wszystkim na źródłowej informacji. Rodzi się przy tym wiele pytań. Na ile jesteśmy w stanie zebrać na czas dane niefinansowe? Czy w ogóle gromadzimy tego typu dane? Czy mamy te obszary dobrze owskaźnikowane? Czy wszystkie spółki w ramach grupy kapitałowej w ten sam sposób zbierają dane w obszarach niefinansowych, o ile w ogóle? Kto jest odpowiedzialny za jakość gromadzenia danych? Na ile jesteśmy w stanie ten proces przeprowadzić w powtarzalny sposób bez nadmiernego wysiłku, minimalizując zaangażowanie czasowe i ryzyko występowania błędów w danych.

Rozpoczynając proces wdrożenia systemu gromadzenia danych możemy skorzystać z różnych standardów, posiadających zdefiniowane wskaźniki. Dla przykładu, zakres oraz obszary raportowania zostały uporządkowane w Standardzie Informacji

Niefinansowej (SIN). Wskaźniki zaproponowane w SIN wymagają pozyskania i zgromadzenia danych z różnych źródeł, gdyż odnoszą się do bardzo szerokiego zakresu wiedzy o przedsiębiorstwie.

Przedsiębiorcy sporządzając roczne sprawozdania finansowe w większości przypadków automatyzują ten proces tak, aby jak najwięcej danych pozyskać z programów finansowo-księgowych, kadrowo-płacowych, gospodarki magazynowej czy innych ewidencji (System IT). Również przy raportowaniu danych niefinansowych nie trzeba ponownie wynajdywać koła. Większość Systemów IT związanych z danymi wskazanymi w rocznym sprawozdaniu finansowym posiada potencjał do generowania zestawień również na potrzeby raportowania niefinansowego.

To, co najczęściej wymaga usprawnień sprowadza się do planu kont funkcjonującego w przedsiębiorstwie oraz Systemu IT, tak aby wskaźniki pochodzące np. ze Standardu Informacji Niefinansowej mogły zostać należycie opisane i w efektywny sposób wyselekcjonowane bez konieczności angażowania znacznej ilości zasobów.

Poniżej znajdują się wybrane rekomendacje dotyczące ewidencji wraz ze wskazaniem usprawnień w celu pozyskiwania danych na potrzeby konkretnych wskaźników zaproponowanych w SIN.

L.p.	Obszary i wskaźniki	Rekomendacje
G.4.2.	Liczba audytów etycznych zrealizowanych u dostawców, liczba audytów zakończonych identyfikacją nieprawidłowości.	Dodanie w rejestrze dostawców dodatkowego pola umożliwiającego umieszczenie informacji o przeprowadzonych audytach i ewentualnych nieprawidłowościach
G.4.4	Liczba dostawców, którzy podpisali Kartę Etyki / zobowiązanie do przestrzegania standardów etycznych organizacji.	Dodanie w rejestrze dostawców informacji o podpisaniu karty Etyki/zobowiązania do przestrzegania standardów etycznych organizacji. Ponadto zwiększenie funkcjonalności programu o możliwość generowania wykazu dostawców, którzy podpisali Kodeksu Etyki lub zobowiązanie do przestrzegania standardów etycznych.
G.4.6.	Liczba przeprowadzonych szkoleń w obszarze etycznym, liczba osób w nich uczestniczących.	Wprowadzenie w programie kadrowym obszaru z informacją o szkoleniach odbytych przez danego pracownika ze wskazaniem tematu szkolenia i ilości godzin. Zwiększenie funkcjonalności programu o generowanie wykazu pracowników, którzy uczestniczyli w danym szkoleniu wraz z informacją o ilości godzin uczestnictwa. Wprowadzenie kont analitycznych do konta kosztów szkoleń. Jedno konto analityczne powinno ewidencjonować koszty szkoleń w obszarze etycznym.
G.4.7.	Odsetek (%) umów z kontrahentami, w których znalazła się klauzula odnosząca się do etyki (w ujęciu wartościowym).	Zwiększenie funkcjonalności rejestru dostawców o dodanie pola umożliwiającego umieszczenie informacji o klauzulach etycznych oraz generowania raportu, z którego wynika informacja o zawartych klauzulach dotyczących etyki oraz o ilości wszystkich zawartych umów.
E.1. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: surowce i materiały		
E.1.1.	Rodzaj i ilość (np. wg wagi, objętości) wykorzystanego surowca/materiału (z ewentualnym wskazaniem tych ze źródeł odnawialnych / z recyklingu / posiadających certyfikaty zrównoważonego rozwoju).	Dodanie obszaru w programie gospodarki magazynowej z informacją czy materiał pochodzi ze źródeł odnawialnych, z recyklingu, czy posiada certyfikat zrównoważonego rozwoju. Dodanie funkcjonalności programu gospodarki magazynowej o generowanie wykazu materiałów pochodzących ze źródeł odnawialnych, z recyklingu, posiadających certyfikat zrównoważonego rozwoju.
E.1.2.	Zużycie kluczowego surowca/materiału na jednostkę produktu lub przychodu (dla poszczególnych kategorii surowców/materiałów)	Potwierdzenie, że system gospodarki magazynowej posiada funkcjonalność generowania raportu zużycia kluczowego materiału na jednostkę produktu. Dodanie funkcjonalności programu finansowo-księgowego o możliwość generowania raportu zużycia kluczowego materiału w relacji do przychodów.
E.2. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: paliwa i energia		
E.2.1.	Całkowite zużycie energii w GJ wg. głównych źródeł jej pozyskania	Dodanie obszaru w programie finansowo-księgowym w oknie księgowania dokumentu kosztu zużycia energii elektrycznej ze wskazaniem ilości GJ i źródeł pochodzenia tej energii. Zwiększenie funkcjonalności programu finansowo-księgowego poprzez dodanie możliwości generowania raportu zużycia energii elektrycznej z podziałem na źródła pochodzenia.
E.2.2.	% energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii (OZE) (energia wodna, energia z biomasy, energia wiatrowa, fotowoltaika, energia geotermalna)	Dodanie obszaru w programie finansowo-księgowym w oknie księgowania dokumentu kosztu zużycia energii elektrycznej ze wskazaniem źródeł pochodzenia tej energii. Zwiększenie funkcjonalności programu finansowo-księgowego poprzez dodanie możliwości generowania raportu zużycia energii elektrycznej z podziałem na źródła pochodzenia oraz strukturę źródeł.

L.p.	Obszary i wskaźniki	Rekomendacje
E.2.3.	Zużycie energii na jednostkę produktu lub przychodu.	Dodanie funkcjonalności programu finansowo-księgowego o możliwość generowania raportu zużycia energii elektrycznej w relacji do przychodów lub na jednostkę produktu (po imporcie danych z programu gospodarki magazynowej).
E.3. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: woda		
E.3.1.	Całkowite zużycie wody w m ³ (tam gdzie to zasadne, wg źródła).	Dodanie obszaru w programie finansowo-księgowym w oknie księgowania dokumentu kosztu zużycia wody ze wskazaniem ilości m ³ i źródeł pochodzenia wody. Zwiększenie funkcjonalności programu finansowo-księgowego poprzez dodanie możliwości generowania raportu zużycia wody z podziałem na źródła pochodzenia.
E.3.2.	Wolumen wody odzyskiwanej i ponownie wykorzystywanej.	Dodanie obszaru w programie finansowo-księgowym w oknie księgowania dokumentu kosztu zużycia wody ze wskazaniem źródeł pochodzenia wody. Zwiększenie funkcjonalności programu finansowo-księgowego poprzez dodanie możliwości generowania raportu zużycia wody z podziałem na źródła pochodzenia i podaniem wolumenu i struktury źródeł.
E.3.3.	Zużycie wody na jednostkę produktu lub przychodu.	Dodanie funkcjonalności programu finansowo-księgowego o możliwość generowania raportu zużycia wody w relacji do przychodów lub na jednostkę produktu (po imporcie danych z programu gospodarki magazynowej).
E.5. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: emisje do atmosfery		
E.5.1.	Masa emitowanych do atmosfery gazów cieplarnianych	Dodanie osobnej funkcjonalności i ewidencji w systemie produkcyjnym umożliwiających kalkulację wartości emitowanych do atmosfery gazów cieplarnianych i innych emitowanych substancji na bazie informacji na temat zużytych i przetwarzanych materiałów. Ewidencja powinna mieć osobne raporty (niezależne od materiałów i produktów).
E.5.2.	Masa pozostałych substancji emitowanych do atmosfery według rodzaju (np. SO _x , NO _x , PM ₁₀ , PM _{2.5})	
E.5.3.	Emisja gazów cieplarnianych na jednostkę produktu lub przychodu.	Dodanie funkcjonalności programu finansowo-księgowego o możliwość generowania raportu emisji zanieczyszczeń w relacji do przychodów lub na jednostkę produktu (po imporcie danych z programu gospodarki magazynowej).
E.5.4.	Emisja pozostałych substancji na jednostkę produktu lub przychodu	
E.6. Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: odpady i ścieki		
E.6.1.	Całkowita masa odpadów w podziale na niebezpieczne i inne niż niebezpieczne z wyszczególnieniem istotnych ich kategorii.	Dodanie osobnej ewidencji w programie gospodarki magazynowej lub innych adekwatnych w spółce systemach z rejestrem odpadów i ścieków z podziałem na kategorie i metody ich zagospodarowania. Ewidencja powinna umożliwiać generowanie osobnych raportów (niezależne od materiałów i produktów).
E.6.2.	Całkowita masa odpadów w podziale wg metody zagospodarowania.	
E.6.3.	Całkowity wolumen odprowadzanych ścieków ze wskazaniem podziału wg metody oczyszczenia.	
E.6.4.	Emisja odpadów na jednostkę produktu lub przychodu.	Dodanie funkcjonalności programu finansowo-księgowego o możliwość generowania raportu ilości odpadów i ścieków w relacji do przychodów lub na jednostkę produktu (po imporcie danych z programu gospodarki magazynowej).
E.6.5.	Emisja ścieków na jednostkę produktu lub przychodu	

L.p.	Obszary i wskaźniki	Rekomendacje
E.8.	Rozszerzona odpowiedzialność środowiskowa: produkty i usługi	
E.8.2.	Przychody z produktów lub usług, opracowanych z uwzględnieniem kryteriów środowiskowych jako % całkowitych przychodów. [dotyczy sektorów: przemysł; usługi].	Skonfigurowanie systemu produkcyjnego w taki sposób aby umożliwił dodanie do produktu informacji czy produkt/usługa realizowany/a jest z uwzględnieniem kryteriów środowiskowych. Opracowanie odpowiedniej komunikacji pomiędzy systemem produkcyjnym i księgowym umożliwiającej przypisanie kryteriów środowiskowych do sprzedanych produktów. Dodanie funkcjonalności programu finansowo-księgowego o możliwość generowania raportu struktury przychodów pod względem produktu/usługi opracowanego z uwzględnieniem kryteriów środowiskowych i pozostałych produktów/usług.
E.8.3.	Wartość udzielonych kredytów z wcześniejszą oceną ryzyka środowiskowego / wartość portfela ubezpieczeń z wcześniejszą oceną ryzyka środowiskowego [dotyczy sektora: finanse].	Dodanie obszaru w ewidencji kredytów/polis ubezpieczeniowych z informacją czy była przeprowadzana ocena ryzyka środowiskowego. Dodanie funkcjonalności programu o możliwość generowania raportu struktury kredytów/polis ubezpieczeniowych pod względem przeprowadzenia oceny ryzyka środowiskowego.
S.1.	Korzystanie z pomocy publicznej i zleceń publiczne	
S.1.1.	Wartość pomocy publicznej uzyskanej od państwa (wsparcie finansowe i ekwiwalenty dotacji).	Dodanie w programie finansowo-księgowym w oknie księgowania dokumentów obszaru z informacją czy otrzymana kwota jest związana z pomocą publiczną.
S.1.2.	Wartość przychodów pochodzących z zamówień publicznych i % udział w całości przychodów.	Zwiększenie funkcjonalności programu poprzez dodanie możliwości generowania raportu o wysokości pomocy publicznej oraz udział % w całości przychodów.
S.2.7.	Przeciętne wynagrodzenie pracowników zatrudnionych na umowy o pracę.	Wprowadzenie funkcjonalności w programie płacowym w celu gromadzenia odpowiedniej informacji i generowania raportów:
S.2.8.	Liczba oraz przeciętne wynagrodzenie obcokrajowców świadczących pracę na rzecz przedsiębiorstwa i pod jego nadzorem (niezależnie czy są pracownikami własnymi, czy podmiotów trzecich, którym zlecana jest praca), pochodzących z krajów znajdujących się w gorszej od Polski sytuacji ekonomicznej lub krajów w których uprawdopodobnione jest łamanie praw człowieka wg kraju pochodzenia (np. Białoruś, Ukraina, Rosja, Bułgaria, Rumunia, Mołdawia, Wietnam, Filipiny, Korea Północna, Chiny).	<ol style="list-style-type: none"> 1. przeciętne wynagrodzenia pracowników zatrudnionych na umowę o pracę, 2. liczby i przeciętne wynagrodzenia obcokrajowców, 3. stosunku przeciętne wynagrodzenia kobiet i mężczyzn w poszczególnych kategoriach zaszeregowania/ grupach pracowniczych, 4. stosunek przeciętne wynagrodzenia członków zarządu do najniższego uposażenia w przeliczeniu na pełen etat, 5. przeciętne wynagrodzenie osób pracujących na podstawie innej umowy niż umowa o pracę, 6. przeciętne wynagrodzenie osób zatrudnionych w outsourcingu
S.2.9.	Stosunek przeciętne wynagrodzenia brutto kobiet do przeciętne wynagrodzenia brutto mężczyzn w poszczególnych kategoriach zaszeregowania / grupach pracowniczych (np. dyrektorzy, kierownicy, pozostali pracownicy).	
S.2.10.	Stosunek przeciętne wynagrodzenia członków zarządu do najniższego uposażenia w przedsiębiorstwie (w przeliczeniu na pełen etat).	
S.2.11.	Przeciętne wynagrodzenie osób współpracujących w oparciu o umowy cywilnoprawne i świadczących usługi na terenie przedsiębiorstwa.	
S.2.12.	Przeciętne wynagrodzenie pracowników zatrudnionych w outsourcingu i wykonujących pracę na terenie przedsiębiorstwa.	

L.p.	Obszary i wskaźniki	Rekomendacje
S.2.15.	Informacja na temat dodatkowych świadczeń pozapłacowych dostępnych dla pracowników (np. dodatkowe ubezpieczenie, pakiety medyczne, pracowniczy program emerytalny, akcjonariat pracowniczy, karty uprawniające do korzystania z obiektów sportowych, pożyczki mieszkaniowe).	Dodanie możliwości generowania w programie kadrowym zestawienia dodatkowych świadczeń pozapłacowych.
S.4. Bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP)		
S.4.1.	Liczba wypadków przy pracy wśród pracowników / wśród pracowników podwykonawców pracujących na terenie zakładu.	Wprowadzenie w programie kadrowym dodatkowego obszaru dla każdego pracownika z informacją o ilości dni nieobecności spowodowanej wypadkami, przyczynie wypadku, wypadkach śmiertelnych, chorobach zawodowych, pracy w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń. Dodanie możliwości generowania wykazu wypadków, wypadków śmiertelnych, chorób zawodowych, ilości dni nieobecności spowodowanej wypadkiem, liczby pracowników pracujących w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń.
S.4.2.	Wskaźnik częstości wypadków (wypadki przy pracy na 1000 zatrudnionych).	
S.4.3.	Liczba wypadków śmiertelnych wśród pracowników / wśród pracowników podwykonawców pracujących na terenie zakładu.	
S.4.4.	Łączna liczba dni niezdolności do pracy wśród pracowników spowodowanej wypadkami.	
S.4.5.	Wskaźnik ciężkości wypadków (ilość dni niezdolności/1 wypadek).	
S.4.6.	Liczba stwierdzonych przypadków chorób zawodowych.	
S.4.7.	Liczba pracowników pracujących w warunkach przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) lub najwyższych dopuszczalnych natężeń (NDN).	
S.4.8.	Wykaz najczęstszych przyczyn wypadków przy pracy, kategorii pracy / czynności wykonywanych przez poszkodowanego w chwili wypadku, rodzajów urazów.	

L.p.	Obszary i wskaźniki	Rekomendacje
S.5.	Rozwój i edukacja	
S.5.1.	Średnia liczba godzin szkoleniowych (lub dni szkoleniowych) na pracownika (wg płci i kategorii pracowników) – dotyczy szkoleń organizowanych przez pracodawcę.	Wprowadzenie w programie kadrowym obszaru z informacją o szkoleniach odbytych przez danego pracownika ze wskazaniem tematu szkolenia i ilości godzin. Zwiększenie funkcjonalności programu o generowanie wykazu pracowników, którzy uczestniczyli w danym szkoleniu wraz z informacją o ilości godzin. Wprowadzenie kont analitycznych do konta kosztów szkoleń. Jedno konto analityczne powinno ewidencjonować koszty szkoleń w danym obszarze.
S.5.2.	Liczba pracowników podnoszących kwalifikacje zawodowe, którym przysługują określone uprawnienia z tego tytułu w stosunku do pracodawcy (np. urlopy szkoleniowe), ze wskazaniem liczby pracowników, którym pracodawca współfinansuje lub finansuje podnoszenie kwalifikacji zawodowych	Zwiększenie funkcjonalności programu kadrowego poprzez dodanie obszaru z informacją czy pracownik podnosi kwalifikacje zawodowe, ewentualne uprawnienia z tego tytułu, czy pracodawca finansuje, współfinansuje szkolenia. Zwiększenie funkcjonalności programu o generowanie wykazu pracowników podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz ewentualne uprawnienia z tego tytułu, fakt finansowania lub współfinansowania szkolenia przez pracodawcę. Prowadzenie w programie finansowo-księgowym konta analitycznego szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe.
S.9.	Spółeczności lokalne i zaangażowanie społeczne	
S.9.4.	Całkowita kwota darowizn na cele społeczne w okresie sprawozdawczym (ze wskazaniem największych obdarowanych).	Prowadzenie w programie finansowo-księgowym kont analitycznych, dla każdego obdarowanego ujmującego łączną kwotę przekazanych przez przedsiębiorcę darowizn.
S.9.5.	Całkowita kwota wydatkowana na sponsoring (ze wskazaniem największych sponsorowanych partnerów).	Prowadzenie w programie finansowo-księgowym kont analitycznych, dla każdej umowy sponsoringu ewidencjonujących łączną kwotę przekazanych przez przedsiębiorcę środków.
S.9.6.	Całkowita liczba godzin przepracowanych przez pracowników-wolontariuszy oraz liczba wolontariuszy w ramach programu wolontariatu (o ile taki istnieje)	Wprowadzenie w programie kadrowym, w ramach systemu ewidencji godzin pracowników, obszaru z informacją o godzinach przepracowanych w ramach wolontariatu ze wskazaniem ilości godzin w poszczególnych programach. Rekomendujemy zwiększenie funkcjonalności programu o generowanie wykazu pracowników, którzy uczestniczyli w danych programach wolontariatu wraz z informacją o ilości godzin uczestnictwa.